

teatre

FRANCESC FOGUET I BOREU

Les amenaces de la robotització

Alba (o El jardí de les delícies)

AUTOR: MARC ARTIGAU

Direcció: Raimon Molins
TNC, Sala Petita, 8 de desembre

RUR (1921) de Karel Capek és una de les primeres obres teatrals —estrenada el 1928 a Barcelona— que va imaginar robots amb aparença humana i en vies d'adquirir una ànima. Bona part de la distopia concebuda per Capek s'ha fet realitat. La robotització ha entrat amb força en el món laboral i en l'àmbit domèstic. Premonitòriament, la literatura i el cinema han anticipat les relacions inquietants dels humans amb les màquines o, més en general, amb la intel·ligència artificial. Només cal recordar *2001, Odissea a l'espai* (1968), *Blade Runner* (1982) o *Matrix* (1999).

Alba (o El jardí de les delícies) de Marc Artigau planteja les amenaces imminents de la robotització en la vida dels humans. Alba (Montse Guallar), una professora universitària d'Història de l'Art, adquireix J (Clàudia Riera), un model molt perfeccionat d'androide, que afaïçona a imatge i semblança seva. En fer-se gran, Alba té por d'envellir, vol preservar el passat i viure en solitud els darrers anys. El seu amic i excompany (Lluís Marco), professor de literatura també a la universitat, malda per recuperar l'amor que els havia unit i compartir el darrer tram de la vida.

Amarats d'humanisme (art, filosofia, literatura), tots dos han d'afrontar la realitat que suposa J, una doble artificial d'Alba que, amable i sinistra, usurpa el seu lloc. Perquè J assimila la memòria d'Alba, també la subjectiva. El seu amic íntim reclama a Alba que toqui de peus a terra, que admeti les imperfeccions i les pores del cos i de la ment, i que accepti amb naturalitat la senectut. En canvi, Alba

Montse Guallar

MAY ZIRCUS / TNC

s'entesta a projectar en J els temors més ocults i, en un suïcidi d'índole simbòlica, a lliurar-li l'existència més valuosa.

El quadre del Bosch, explicat en detall per Alba en una conferència pública, serveix de clau simbolicoprofètica per explorar el perill que suposa per als humans la creació *contra natura* de robots amb capacitats il·limitades. Sobretot, quan aquests ginys d'intel·ligència artificial poden substituir els humans, com ja va vaticinar Samuel Butler a *Erewhon* (1872). El que sorprèn és que Alba, fasciada per l'obra del Bosch i bona coneixedora del sentit que pren, es mostri tan segura de les possibilitats infinites de la tecnologia artificial per millorar l'espècie humana.

El muntatge disposa d'un sofisticat suport audiovisual (obra de Joan Rodon) que crea imatges plàstiques impactants. Ens situa en un entorn tecnològic psicodèlic que contrasta amb l'encís de l'art

pictòric del Bosch i el ritme pausat dels diàlegs humans. Els dos mòduls cúbics de l'escenografia, que giren amb aparatositat per crear espais interiors o exteriors, o que serveixen per projectar-hi la diversitat d'imatges, confinen l'acció, distreuen la mirada i col·lideixen amb l'abstracció al·legòrica de la faula.

Alba indaga sobre l'especificitat dels humans i les limitacions com a espècie, i també sobre els robots com a màquines programades per l'ambició prometeica o faustica dels seus creadors. El risc real de la robotització comporta, en efecte, un immens repte ètic i cognitiu. Tot i que de vegades l'ambició estètica del text no aconsegueix una bona traducció escènica, la sòlida interpretació que en fan els tres actors, molt convincents en els seus papers, ajuda a superar les notables davallades de ritme i les incongruències que presenta aquesta mena d'apòleg futurista amb ínfulas mítiques.